

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem tegu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Šulverein pa deželni odbor.

(Dalje.)

Kolikor je meni znano, je v šolo pri sv. Križu vsolanih deset občin in sicer: sv. Trojica, sv. Mohor, sv. Katarina, Nimno, Plat, Rajnkovec, Slatina, Tokačevo, spodnje Sečovo in Brestovec.

Teh deset občin ima ljudi, ki bivajo doma, 4386, od teh je 4371 Slovencev in le 15 Nemcev. Razun tega biva v teh 10 občinah 118 tujcev, kateri niso nikomur prišteti. Splošnje število prebivalcev teh 10 občin znaša 4505. To število se je pokazalo pri ljudskem številjenju 1880. Te stvari so uradno dognane, istinite. Sv. Križ je precej v sredini teh 10 občin in ni mi znano, da bi ena teh bila v sosedno šolo vsolana, ali da bi bila celo iz šolskega okraja izpuščena.

V šoli pri sv. Križu je letos 560 otrok slovenskega materne jezika vpisanih, in le šest, katerim je materni jezik nemški (čujte! čujte! desnica). Skupno število otrok je 566. Od teh v četiri razrede razdeljenih pride na eden razred 140—142, na osem razredov razdeljenih pa za eden razred 70—71.

S temi številkami je dokazana potreba, da se šola razširi. Vsled onih pogojev pa (med krajn. šolsk. svetom in šulvereinom) ne bo mogoče, da bi se 560 slovenskih otrok v materinem jeziku podučevalo in to je, kar nasprotuje državnim zakonom.

Jaz sem lani 13. janularija o „ubravnavi ljudskih šol“ dokazal, kako bi se one morale v zmislu državnih postav vrediti. Danes tega ne bom več pretresal, opomnim samo na to: zamorem pa v dokaz resnice mojega takratnega razpravljanja zdaj se na veljavno razsodbo opirati, katera mi še takrat ni bila znana. To pa je c. k. avstrij. državno sodišče. To sodišče je že večkrat razsodilo o jezikovni pravici v šolah. Tako 25. aprila 1877, 19. janularija 1880, 12. julija 1880 in 19. oktobra 1882.

Ne bom posameznih postav teh razsodb prednašal, da ne bom preobširno govoril, hočem le to omeniti, da se je državno sodišče vedno tega držalo, da se mora šolska odgoja vsakega ljudstva v njegovem materinem jeziku vršiti. Ob enem se je c. k. državno sodišče izjavilo, da ne more ozira jemati na navedene vzroke za priučenje drugega deželnega jezika, ker mora brezizjemno po pravici in postavi soditi. Razun tega pravi odlok šte. 203 naravnost, da se od drž. postave, gledé izobraževanja vsakega ljudstva v svojem materinem jeziku, tudi takrat ne sme odjenjati, ko bi za to tudi tisti prosili, ki šolo vzdržujejo. Ta odlok je tudi radi tega važen, ker je c. k. drž. sodišče ono pritožbo sprejelo, in je ni zavrglo zaradi tega, ker je bila od zasebnikov vložena, — pritožba namreč ni bila vložena po korporacijah, zastopih ali od njih manjšine. Iz primerja državljanskih zakonov državne postave o ljudskih šolah in iz razsodbe c. k. drž. sodišča izvirajo sledeča načela, na katerih se ima učenje jezika na slovenskih šolah urediti.

Na slovenskih šolah ne more za predpisane predmete drugi učni jezik biti, nego slovenski. Na vseh slovenskih ljudskih šolah se mora v vseh predpisanih predmetih in v vsakem posebej toliko ur podučevati, kakor se to po učnem načrtu za nemške šole v deželi tirja. Prikrajšanje predpisanih predmetov, ali njim odločenih ur zaradi podučevanja v nemškem jeziku ni dopuščeno. Ta načela se tudi po odloku § 6. drž. šolsk. postav ne dajo pod drugačiti. Zna se pa nemški jezik, kot neobligaten predmet, v izvanrednih učnih urah, pred ali po šolskem nauku podučevati. Mera tega podučevanja, od katerega leta in koliko ur v tednu se naj podučuje, to naj določi § 6. drž. šolske postave za ljudske šole. V tem imajo krajni šolski sveti in stariši dosta priložnosti, da se odločijo za poduk v nemščini.

(Konec prih.)